

Gönderim: 10.07.2024

Kabul: 31.07.2024

Tür: Araştırma Makalesi

Açık ve uzaktan öğrenmede kurum bağlılığı açısından sosyal ağ kullanımının incelenmesi

Fırat SÖSUNCU^a
T. Volkan YÜZER^b

^a Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Uzaktan Eğitim ABD, ORCID: 0000-0002-7827-2300

^b Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Uzaktan Eğitim ABD, ORCID: 0000-0002-8316-6115

Bu çalışma yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Özet

Bu araştırma, açık ve uzaktan öğrenme kurumlarının, kurum bağlılığı açısından sosyal ağlarda öğrenenlerle ne tür etkileşim ve iletişim kurmalarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Belirlenen amaç doğrultusunda, Etkileşim ve İletişim Kuramı (Theory of interaction and communication) ve Yetişkin Öğrenme Kuramı (Andragogy) araştırmanın kuramsal temelini oluşturmaktadır. Belirlenen kuramların ilkeleri, kurum bağlılığı çerçevesinde oluşturulan bir matris aracılığıyla keşitirilmiştir. Böylece çalışma sürecinde alan uzmanlarına yönlendirilecek olan araştırma soruları elde edilmiştir. Çalışmaya gönüllü olarak katılan alan uzmanlarına yöneltilen araştırma sorularına verdikleri yanıtlar, NVIVO12 paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ana temalar ve alt temalar elde edilmiştir. Kurumların sosyal ağlarda öğrenen bağlılığı açısından öğrenenlerle ne tür etkileşim ve iletişim içerisinde olmaları gerektiği alan uzmanlarının görüşleri neticesinde ortaya çıkarılmıştır. Kurumların sosyal ağlarda iletişime geçmeden önce ve sosyal ağlarda öğrenenlerle gerçekleştireceği iletişimde yapması gerekenlere dair öneriler listesi, bulgular çerçevesinde oluşturulmuştur. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular alanyazını desteklemesi bakımından önem taşımaktadır.

Anahtar Sözcükler: Açık ve uzaktan öğrenme kurumları, Kurum bağlılığı, Öğrenen bağlılığı, Sosyal medya, Sosyal ağlar

Analysis of social network use in open and distance learning in terms of organizational commitment

Abstract

This research aims to determine the type of interaction and communication that open and distance learning institutions should have with their learners in social networks with respect to organizational commitment. Accordingly, the theoretical foundation of the research is based on the Theory of Interaction and Communication and Andragogy. The principles of these theories have been intersected on a matrix developed within the framework of organizational commitment. As a result, research questions to be directed to field experts have been formulated. The responses of field experts who voluntarily participated in the study have been analyzed via NVIVO12 program. Main and sub-themes have emerged following the data analysis. Based on expert opinions, the types of interactions and communication institutions should have with learners on social networks to foster learner engagement have been identified. A list of recommendations regarding what institutions should do before engaging on social networks and during their communication with learners on these platforms has been compiled based on the findings. The results of this research are significant in supporting the existing literature.

Keywords: Open and distance learning institutions, Organizational commitment, Student engagement, Social media, Social networks

Kaynak Gösterme

Sösuncu, F. ve Yüzer, T.V. (2024). Açık ve uzaktan öğrenmede kurum bağlılığı açısından sosyal ağ kullanımının incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 10(2), 1-29. <https://doi.org/10.51948/auad.1514078>

Giriş

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan sosyal ağların popülasyonu gün geçtikçe artış göstermiştir. Dünya çapında Ocak 2020'de 3.8 milyar (%48) sosyal medya kullanıcısı varken, bu sayı Ocak 2019'a göre %9'dan fazla artış göstermiştir (321 milyon yeni kullanıcı) (WeAreSocial, 2020). Sosyal ağların dünya genelinde önemli bir kitle tarafından aktif bir şekilde kullanılması, açık ve uzaktan öğretim yapan kurumların da kendi bünyelerinde bulunan öğrenen sayılarıyla orantılı olarak takipçi sayısına ve sosyal ağlardaki etkileşim sıklığına sahip olması beklenir. Ancak Uyguçgil ve Demiray (2015)'e göre birçok açık ve uzaktan öğrenme kurumunun sosyal medya takipçi sayılarının ve sosyal ağ etkileşimlerinin beklenenin altında olduğu saptanmıştır. Alanyazın incelendiğinde sosyal ağlarda öğreten-öğrenen etkileşim sıklığının artması öğreten-öğrenen arasındaki bağı geliştirdiğine dair bulgulara rastlanmıştır (Quong, Snider ve Early, 2018; Tess, 2013; van Rooyen, 2014). Bu bağlamda öğrenenlerin kurumla etkileşim içerisinde olması kurum bağlılığı açısından olumlu sonuçlar doğuracağı düşünülebilir.

Yeni teknolojik gelişmelere ayak uydurmak ve bu teknolojileri kullanmak açık ve uzaktan öğrenme kurumlarının gelişiminde önemli katkılar sağlaması beklenmektedir. Friedman ve Friedman (2013)'e göre eğitimin yeni nesil öğrenenlerin ihtiyaçlarına ve değişen yaşam şekillerine uygun hale getirilmesi gerekmektedir. İnternet çağında yaşayan öğrenenler sosyal ağlarda çok fazla zaman geçirmektedir. Ancak Uyguçgil ve Demiray (2015) internet kullanıcılarının büyük çoğunluğu sosyal ağlara ilgili olmalarına rağmen açık ve uzaktan öğrenme kurumlarının sosyal ağlardaki takipçileri ve etkileşimleri bağlamında sosyal ağları etkin bir biçimde kullanmadıkları tespit etmiştir. Çalışmada kurumların sosyal ağları etkin ve verimli kullanmamaları büyük eksiklik olarak görülmüştür. Bu durum eğitim kurumlarının sosyal ağları kullanarak öğrenenlere ulaşmasında ve öğrenenlerle iletişim kurmasında önemli avantajları göz ardı ettiğini göstermektedir. Bu bağlamda, kurumların sosyal ağları etkin kullanmasının, özellikle açık ve uzaktan öğrenme yapan kurumların öğrenenlerle etkileşim içerisinde olmasının ve bu etkileşim türlerini doğru bir biçimde kullanmasının, kurum-öğrenen bağlılığı açısından önemli olduğu söylenebilir.

Araştırma Sorunsalı

Teknolojinin hızlı gelişimi ve internetin yaygınlaşmasıyla birlikte sosyal ağlar, zaman ve mekân engellerini ortadan kaldırarak bireylerin iletişimde önemli rol oynamıştır (Öztürk ve Talas, 2015). Sosyal ağların asıl amacı, sosyal etkileşimi ve bireyler arasındaki iletişimin devamlılığını sağlamaktır (Aydın, 2016). Ancak bu teknolojik gelişmeler, bireylerin gündelik yaşam alışkanlıklarında değişimlere yol açmış ve sosyal ağların birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da fırsatlar sunmasına neden olmuştur (Öztürk ve Talas, 2015). Açık ve uzaktan öğrenme kurumları, sosyal ağlar aracılığıyla geniş kitlelere ulaşma, etkileşim sağlama ve geri bildirim alma konusunda önemli avantajlar elde etmektedir (Uyguçgil ve Demiray, 2015). Sosyal ağların sunduğu bu imkânların, özellikle açık ve uzaktan öğrenme kurumları tarafından değerlendirilmesi gerekmektedir. Ancak etkin kullanılmadığında dezavantajları da bulunmaktadır (Öztürk ve Talas, 2015). Uyguçgil ve Demiray(2015), sosyal ağların etkin kullanılmaması durumunda, kurumsal olmayan hesapların açılmasına ve sağlıklı geri bildirimlerin alınamamasına yol açabileceğini belirtmektedir. Gelişen teknolojik gelişmelere uyum sağlamak amacıyla, Boateng vd. (2016) uzaktan öğrenenlerin yeni teknolojileri etkin kullanmaya hazır olup olmadıklarına dair daha fazla araştırma yapılması gerektiğini vurgulamıştır. Bu durum, açık ve uzaktan öğrenme kurumları için sosyal ağları kullanmalarına ilişkin araştırmalar yapılmasının önemini ortaya koymaktadır. Dahası, sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımı, araştırmacıların dikkatini çekmiş ve sosyal ağların eğitimdeki kolaylaştırıcı ve geliştirici rolü araştırmaya değer bulunmuştur (Tess, 2013). Yeni teknolojik gelişmelere uyum sağlamak ve bu teknolojileri kullanmak, açık ve uzaktan öğrenme kurumlarının gelişiminde önemli katkılar sağladığı söylenebilir.

Sonuç olarak, açık ve uzaktan öğrenme kurumlarının sosyal ağları etkin ve verimli kullanmaları, kurumların öğrenenlerle etkileşimini sürdürmesi ve öğrenenlerin kurum bağlılığını sağlaması açısından büyük önem taşımaktadır (Aydın, 2016; Uyguçgil ve Demiray, 2015). Bu nedenle, açık ve uzaktan öğrenme kurumlarının sosyal ağ kullanımı ve bu ağlardaki etkileşim ve iletişimlerinin nasıl olması gerektiği konusunda yapılacak araştırmaların gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Önem

Yapılan bu çalışma, açık ve uzaktan öğrenme kurumlarının sosyal ağları etkili ve verimli kullanmaları ve öğrenenlerde kurum bağlılığını geliştirmek için ne tür iletişim yolları izlemeleri gerektiğinin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Bu çerçevede yapılan çalışma; açık ve uzaktan öğrenme kurumlarının sosyal ağları etkili ve verimli kullanmasının, sosyal ağlar üzerinden öğrenenlerde kurum bağlılığını geliştirmenin, sosyal ağlarda öğrenenlerle ne tür iletişim kurmaları gerektiğinin ve kurum çalışanlarının öğrenenlerle etkileşimi etkili ve verimli kurabilmesi için neler yapabileceklerinin ortaya çıkarılması bakımından önem taşımaktadır.

İlgili Alanyazın

Öğrenen bağlılığı, akademik başarı ve sosyal uyum için kritik bir öneme sahiptir. Bu kavram literatürde farklı terimlerle ifade edilmiş olsa da en yaygın kullanımı “student engagement” olmuştur (Günüç, 2016). Appleton, Christenson ve Furlong (2008) "Okul Bağlılığı" yerine "Öğrenci Bağlılığı" terimini önermişlerdir.

Lamborn, Newmann ve Wehlage (1992) öğrenen bağlılığını, öğrencilerin akademik çalışmalara katılımı olarak tanımlamışlardır. Öğrencinin öğrenmeye, anlamaya veya hakim olmaya yönelik psikolojik yatırımı ve çabası, öğrenen bağlılığını oluşturur. Kuh (2009), öğrenen bağlılığını sınıf içindeki ve dışındaki eğitimsel uygulamalara katılım olarak tanımlarlar. Higher Education Funding Council (HEFCE) (2008) ise öğrenen bağlılığını, öğrencileri öğrenme deneyimini şekillendirme sürecine dahil etmek ve güçlendirmek için kasıtlı girişimlerde bulunan süreç olarak tanımlar. Martin ve Tores (2016), öğrenen bağlılığını, öğrenen ile öğrenme ortamlarının içerdiği unsurlar arasındaki ilişkiler olarak tanımlar. Bu unsurlar okul topluluğu, okuldaki yetişkinler, öğrenenin akranları, talimat ve müfredat şeklinde sıralanabilir. Öğrenen bağlılığı, hem bireyin hem de yapının bir işlevi olarak tanımlanabilir. Bu bağlılık yoğunluk ve süre bakımından değişebilir. Örneğin, bir öğrenen, bir dönem çok meşgul hissedebilirken, bir sonraki dönem daha az yoğun hissedip derse katılımını ve okula bağlılığını geliştirebilir. Dolayısıyla, öğrenen bağlılığını etkileyen birçok unsur bulunmaktadır (Günüç, 2016).

Sosyal ağların da öğrenen bağlılığı üzerinde etkili olabileceği söylenebilir. Sosyal ağlar, öğrenenlerin birbirleriyle ve öğretmenlerle etkileşime geçmelerine, öğrenme materyallerini paylaşmalarına ve tartışmalara katılmalarına olanak tanır. Bu tür etkileşimler, öğrenenlerin öğrenme sürecine olan ilgilerini artırabilir ve onları daha aktif katılımcılar haline getirebilir.

Sosyal ağ siteleri (Facebook, Instagram, Twitter gibi) belirli bir ilgi alanı etrafında çevrimiçi sosyal ağ grupları oluşturma ve sürdürme fırsatı sağlar (Imlawi ve Gregg, 2014). Yüksek öğretimdeki eğitmenler, öğrencilerin ilgisini çekmek için ders tabanlı bir sosyal ağ oluşturabilmektedirler. Çevrimiçi sosyal ağların sundukları avantajlar arasında iletişim kurma, iş birliği yapma ve ekonomik faaliyetleri organize etme gibi alternatif yollar bulunmaktadır (Jarvenpaa vd., 2007). Bu bağlamda sosyal ağ siteleri, bireylerin hem gerçek hem de çevrimiçi dünyada etkileşimlerini değiştirme potansiyeline sahiptir (Chaturvedi, Dolk ve Drnevich, 2011).

Gerçek yaşamdaki birey bağlılığı ile teknoloji tabanlı ortamlardaki birey bağlılığının tanımlarında farklılıklar oluşabilir. Özellikle kurum bağlılığı üzerine yapılan tanımlar bilgi teknolojilerinin kullanıldığı platformlara uyarlamak tam anlamıyla mümkün olmayabilir. Bu yeni internet tabanlı ortamlar bireyin bağlılığını yeniden tanımlamamızı zorunlu kılmıştır. Imlawi ve Gregg (2014)'e göre, bir çalışanın belirli bir sistemle etkileşiminin sıklığı, süresi ve yoğunluğu olarak tanımlanan sistem kullanımı bağlılık ile benzerlik göstermektedir. Bu bağlamda kullanıcı bağlılığı, bilgi teknolojileri ve sistemleriyle etkileşim olarak tanımlanabilir (Jacques, 1995).

Yüz yüze eğitim ortamlarında öğrenen bağlılığı, psikolojik bir süreç olarak, öğrencilerin öğrenme çalışmalarına harcadıkları ilgi, alaka, yatırım ve çaba olarak kavramsallaşmaktadır (Marks, 2000). Öğrenme süreci için öğrenen bağlılığın başarı için önemli olduğu ve öğrenci deneyiminin önemli bir bileşeni olduğu genel kabul görmektedir (Imlawi ve Gregg, 2014). Öğrenenlerin teknoloji kullanımı ile öğrenen bağlılığı arasındaki ilişkiye dair yapılan araştırmalar, bilgi teknolojisinin öğrenci katılımını teşvik etme konusundaki faydasını doğrulamaktadır (Kuh ve Hu, 2001; Laird ve Kuh, 2005; Robinson ve Hullinger, 2008). Lee ve Ryu (2013), eğitimde öğrenen bağlılığında bilgi teknolojisini kullanmaya yönelik tutum arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulmuşlardır. Benzer şekilde Chen, Lambert ve Guidry (2010), web tabanlı öğrenme teknolojisi kullanımı ile öğrenen bağlılığı ve istenen öğrenme çıktıları arasında pozitif bir ilişki bulmuşlardır.

Bilgi teknolojilerinin sağladığı olanakları kullanarak kullanıcı sayılarını dünya genelinde yüksek sayılara ulaştıran sosyal ağlar, yüksek öğrenimde giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Sosyal ağ siteleri, öğrencilerin ve eğitmenlerinin yüz yüze etkileşimlerini geliştirmelerine olanak tanır. Imlawi ve Gregg (2014), eğitmenlerin sosyal ağ sitelerini öğrenenlerle birlikte kullanmasının öğreten-öğrenen arasındaki bağı güçlendirdiğini belirtmiştir. Bosch (2009), sosyal ağ sistemlerinin eğitim iletişimini, etkileşimi ve öğreten

öğrenen arasındaki ilişkileri desteklemek için sınıf deneyiminin bir parçası olması gerektiğini vurgulamıştır. Öğretmenler, öğrencilerini hedefleyen sayfalar veya gruplar oluşturarak bu platformları, öğrencilere onları önemsediklerine dair mesaj göndermek için kullanabilirler. Sosyal ağ sitelerinin etkin kullanımı, öğrenenlerin kuruma bağlılığı açısından etkili bir araç haline gelebilir.

Bu bağlamda sosyal ağlar, öğrenen bağlılığı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Öğrenenlerin sosyal ağlar aracılığıyla birbirleriyle ve öğretmenlerle etkileşime geçmesi, öğrenme materyallerini paylaşması ve tartışmalara katılması, onların öğrenme sürecine olan ilgilerini arttırabilir ve aktif katılımcılar haline getirebilir. Bu tür etkileşimler, öğrencilerin öğrenme motivasyonlarını arttırabilir ve akademik başarılarını olumlu yönde etkileyebilir. Dolayısıyla, sosyal ağların doğru ve etkili kullanımı, öğrenen bağlılığının güçlendirilmesine ve öğrenme deneyiminin zenginleştirilmesine katkıda bulunabilir.

Sosyal ağ kullanımının açık ve uzaktan öğrenme kurumlarındaki yansımalarını ortaya çıkarmak amacıyla, dünya genelinde on açık ve uzaktan öğrenme kurumunun sosyal ağ verilerine ulaşılmıştır. Üniversitelere ait veriler, üniversitelerin resmi internet sitelerinden ve resmi sosyal ağ hesaplarından elde edilmiştir. Ülkelere ait veriler ise “Dataportal” dan alınmıştır (Dataportal,2020).

Tablo 1. Açık ve Uzaktan Öğrenme Kurumlarının Sosyal Ağ Takipçileri

		Facebook	Instagram	Twitter	Youtube
Ülke / Açık Üniversite	Ülkenin Nüfusu/ Açık Üniversitenin Öğrenci Sayısı	Ülkenin Nüfusun Kullanım Oranı / Üniversitenin Takipçi Sayısı	Ülkenin Nüfusun Kullanım Oranı / Üniversitenin Takipçi Sayısı	Ülkenin Nüfusun Kullanım Oranı / Üniversitenin Takipçi Sayısı	Ülkenin Nüfusun Kullanım Oranı / Üniversitenin Takipçi Sayısı
Türkiye	84.69 Milyon	%79	%89.5	%72.5	%94.5
AÖS	1.5 Milyon	286 bin	205bin	27bin	226bin
Kanada	37.9 Milyon	%76.2	%54.4	%37.8	%83.6
AU	40bin	20.5bin	4.5bin	13.6bin	1.47bin
İngiltere	68.05 Milyon	%73	%52.5	%44.3	%79.9
OU	150bin	391bin	61.5bin	166bin	266 bin
Japonya	126.3 Milyon	%30.5	%38.6	%51.5	%74.3
OUJ	82bin	480	-	1.1bin	14.1bin
Malezya	32.57 Milyon	%89.1	%74.7	%49	%93.7
OUM	180bin	126bin	7.1bin	2.2bin	6.4bin
İspanya	46.75 Milyon	%79.2	%69	%52.6	%89.3
UOC	70bin	96.3bin	22.4bin	4.3bin	39.6bin

İtalya	60.41 Milyon	%80.4	%67	%32.8	%85.3
UTIU	150bin	32.6bin	6.1bin	1.4bin	5.1bin
Endonezya	274.9 Milyon	%85.5	%86.6	%63.3	%93.8
UT	450bin	236bin	143bin	786bin	46.8bin
Finlandiya	5.54 Milyon	%58.4	%48	%11.7	%85.7
UH	38bin	138bin	29.6bin	45.9bin	8.75bin
Güney Afrika C.	59.67 Milyon	%86.7	%70.2	%59.2	%92.4
UNISA	400bin	972bin	5.4bin	169bin	11.2bin

AÖS: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Sistemi, AU: Athabaska Üniversitesi, OU: İngiltere Açık Üniversitesi, OUI: Japonya Açık Üniversitesi, OUM: Malezya Açık Üniversitesi, OUC: Katalonya Açık Üniversitesi, UTIU: Uninettuno Uluslararası Telematik Üniversitesi, UT: Endonezya Açık Üniversitesi, UH: Helsinki Açık Üniversitesi, UNISA: Güney Afrika Cumhuriyeti Açık Üniversitesi.

Grafikten yola çıkarak bazı sonuçlara ulaşmak mümkündür. Ülkelerin sosyal ağ kullanım oranları göz önüne alındığında tabloda yer alan açık üniversitelerin sahip oldukları öğrenci sayılarına oranla sosyal ağlarda takipçilere sahip olmadığı görülmektedir. Ayrıca, belirlenen sosyal medya platformlarda neredeyse tüm kurumların resmi hesaplarının olması, kurumların sosyal ağlarda öğrenenlerle olan etkileşimleri konusunda istekli oldukları sonucu çıkarılabilir.

Çalışmanın Kuramsal Temelleri

Açık ve uzaktan öğrenmenin belirgin özellikleri vardır. Simonson, Zvacek ve Smaldino'ya (2019) göre, bu özellikler arasında coğrafi ve zaman engelleri, erişilebilirlik ve öğrenci-öğretmen etkileşimi yer alır. Holmberg (1995), etkileşim ve iletişim kuramında öğrenme faaliyetlerinde aidiyet ve iş birliği duygularının önemli olduğunu vurgular. Öğrenen ve öğretene arasındaki etkileşim, öğrenci motivasyonunu ve öğrenme zevkini artırır. Holmberg, yedi varsayım sunar: (1) Öğretimin özü; öğrenen ve öğretene arasındaki etkileşimdir. (2) Çalışmaya duygusal katılım ve kişisel ilişkiler, öğrenme zevkine katkıda bulunur. (3) Öğrenmeden alınan keyif, öğrenci motivasyonunu destekler. (4) Çalışmayla ilgili karar alma sürecine katılım, öğrenci motivasyonu açısından olumludur. (5) Güçlü öğrenci motivasyonu öğrenmeyi kolaylaştırır. (6) Dostça, kişisel bir üslup ve kolay erişim, öğrenme zevkine katkıda bulunur. (7) Öğretme faaliyetlerinin etkililiği, öğrenenlerin ne ölçüde öğrendiği ile doğru orantılıdır. Açık ve uzaktan öğrenme doğası gereği etkileşim ve iletişim gerektirdiği söylenebilir. Benzer şekilde sosyal ağ ağlarda da bireyler sıklıkla etkileşim ve iletişim içerisinde. Bu nedenle etkileşim ve iletişim kuramsal alt yapısı olarak tercih edilmiştir.

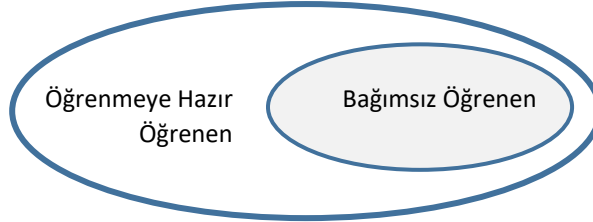
Açık ve uzaktan öğrenme genellikle yetişkinler tarafından tercih edildiği söylenebilir. Kurumların sosyal ağları yönetmekle sorumlu olan yöneticileri de yetişkin öğrenen olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle, çalışmanın ikinci kuramı olarak yetişkin öğrenme kuramı

belirlenmiştir. Yetişkin öğreniminin en yaygın çerçevelerinden biri, Andragoji'dir (Knowles ve Associates, 1986). Andragojinin temelinde, yetişkinlerin öğrenme sürecinde aktif rol alması ve yaşam deneyimleri ile bağlantı kurması yatar. Knowles, yetişkin öğrenciler hakkında beş varsayım öne sürmüştür (Knowles, 1980; Knowles ve Associates, 1984). Bu varsayımlar şunlardır: (1) Öğrenen kavramı: Yetişkinler, öğrenme amaçlarını ve sonuçlarını belirlerken kendi kendilerine yön vermeyi tercih ederler. (2) Öğrenenlerin sahip olduğu deneyimin rolü: Yetişkinler, öğrenmeye geniş bir deneyimle katılır ve doğrudan deneyim yoluyla öğrenmeye değer verirler. (3) Öğrenmeye hazır olma: Yetişkinler, daha etkili performans sergilemek için öğrenmeye hazır olurlar. (4) Öğrenmeye yönelim: Yetişkinler, öğrenmeye görev veya problem merkezli bir yönelim getirirler. (5) Öğrenme motivasyonu: Yetişkinlerin en güçlü motivasyon unsurları içsel motivasyonlardır. Bu varsayımlar, yetişkin öğreniminin pedagojiden farklı olarak daha aktif ve deneyim temelli olduğunu vurgulamaktadır. Açık ve uzaktan öğreten kurumların sosyal ağlarda yetişkinlerle olan iletişiminin de yetişkin öğrenme kuramına uygun olması gerektiği söylenebilir.

Açık ve uzaktan öğrenme kurumları, bireylerin kendi kendilerine öğrenmelerine odaklanan yapılardır. Kurumlar, sahip oldukları öğrenenlerin asgari düzeyde öğrenme faaliyetlerini gerçekleştirebileceklerini varsayarak, buna uygun iletişim kanalları ve öğrenme kaynakları sunduğu söylenebilir (Fırat, 2019). Bu doğrultuda açık ve uzaktan öğrenme kurumlarına kayıt olan öğrenenler, kendi kendilerine öğrenme, yani öğrenmeye hazır olma önkoşulunu sahip olmaları beklenir. Öğrenenlerin sahip oldukları “öğrenmeye hazır olma” ön koşulu öğrenenin yetişkin öğrenme kuramındaki “bağımsız öğrenen” olarak tanımlanması için yeterli olmadığı söylenebilir. Çünkü bireyin, bağımsız öğrenenler için pedagojiden andragojiye geçişte gerçekleştirmesi beklenen 15 geçiş aşamalarının hepsine sahip olması beklenir (Knowles, 1980). Bu durumda açık ve uzaktan öğrenme kurumlarına kayıtlı öğrenenlerin tamamını bağımsız öğrenen olarak tanımlamak doğru bir yaklaşım olmayabilir. Bağımsız öğrenen, kurumlar için beklenen öğrenen profili olarak düşünülse de gerçek yaşamda, özellikle 100 bini aşan sayıdaki öğrenenlere sahip açık ve uzaktan öğrenme kurumlarında bu mümkün görülmemektedir. Ancak, açık ve uzaktan öğrenme kurumlarına kayıtlı olan öğrenenler, asgari düzeyde “öğrenmeye hazır olan öğrenenler” olarak düşünülebilir. Bunun yanında, bu kitle içerisinde yer alan ve kuramın belirttiği gibi psikolojik yetişkin olan, dolayısıyla bağımsız öğrenen olarak tanımlanabilecek bir kitleden de söz edilebilir. Bu kapsamda, öğrenmeye hazır öğrenen, açık ve uzaktan öğrenme kurumlarının genel öğrenen kitlesi olarak varsayılabilir.

Beklenen psikolojik yetişkin öğrenen (bağımsız öğrenen) de bu kitlenin içinde yer alan kuramın şartlarını sağlayan öğrenen kitlesi olarak düşünülebilir.

Şekil 1. *Öğrenmeye Hazır Öğrenen ve Bağımsız Öğrenen*

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Açık ve uzaktan öğrenmede kurum bağılılığı açısından sosyal ağ kullanımının incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışma; nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan durum çalışması (case study) ile desenlenmiştir. Nitel araştırma, doğrudan saha çalışması gözlemlerinden, ayrıntılı şekilde yapılan açık uçlu görüşmelerden ve yazılı dokümanlardan gelen verilerin analizi ile gerçekleştirilen araştırmalar olarak tanımlanabilir (Silverman, 2020). Bu bağlamda açık ve uzaktan öğreten kurumların sosyal ağlarda, kurum bağılılığı açısından öğrenenlerle nasıl iletişim kurmaları gerektiği, alan uzmanlarının görüşleri alınarak derinlemesine bir araştırma yapılması hedeflendiğinden bu model tercih edilmiştir.

Araştırma Alanı ve Katılımcılar

Bu çalışmada, amaçlı örnekleme yöntemi ile katılımcılar belirlenmiştir. Amaçlı örnekleme, nitel araştırmalarda kullanışlı araştırma yöntemlerinden biri olarak görülmektedir (Creswell, 2005). Amaçlı örneklemede, görüşme gerçekleştirilecek olan uzmanların; açık ve uzaktan öğretim yapan kurumda en az 5 yıl iş tecrübesine sahip olması, uzaktan öğretim alanında doktora yapmış olması ve uzaktan öğrenme ortamları gibi dijital öğrenme platformlarında en az 2 yıl süreyle ders vermiş olması ön şartı aranmıştır. En az 2 yıl süreyle ders vermiş olması ön şartı, görüşlerine başvurulacak olan alan uzmanının önerisi doğrultusunda oluşturulmuştur. Araştırmaya katılan alan uzmanlarının demografik bilgileri aşağıda tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2. Katılımcı Listesi

Açık ve uzaktan öğretim uzmanları (Takma isimleri – Alandaki Deneyimi)	
Meryem	11 Yıl
Haldun	14 Yıl
Hande	12 Yıl
Gülsüm	9 Yıl
Erkan	12 Yıl
Murat	16 Yıl
Mustafa	7 Yıl

Araştırmaya katılan yedi akademisyenin deneyimleri incelendiğinde 7-16 yıl arası açık ve uzaktan öğretim yapan kurumda deneyime sahip oldukları görülmektedir. Bunun yanı sıra, akademisyenlerin tamamı alanda doktora derecesine sahip oldukları da bilinmektedir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formları veri toplama aracı olarak belirlenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formları üç kısımdan oluşmaktadır. Görüşme forumlarının ilk kısmı “bilgilendirme” kısmıdır. Bilgilendirme kısmında görüşmenin konusu, amacı ve kapsamıyla ilgili bilgiler bulunmaktadır. Görüşme formunun ikinci kısmı “yazılı izin formu”dur. Yazılı izin formu, görüşmenin nasıl gerçekleştirileceğine, seçilen kayıt tekniğini ve araçları, verilerin hangi şartlarda kimler tarafından muhafaza edileceğine, verilerin hangi amaçla ve nasıl kullanılacağına, görüşme verilerinin paylaşılması ve araştırmacıların iletişim bilgilerini kapsamaktadır. Buna ek olarak yazılı izin formu yer almaktadır. Yazılı izin formu; katılımcının görüşme kaydına ilişkin onayı ve doğrudan alıntılarının paylaşılmasına yönelik beyanı yer almaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşmenin üçüncü ve son kısmı araştırmacının amacını kapsayan görüşme sorularından oluşmaktadır. Görüşme soruları, belirlenen çalışma kapsamında oluşturulan matristen üretilmiştir. Veri toplama aracı olarak kullanılan kuramsal dizeyin hazırlanmasıyla ilgili süreçler aşağıda belirtilmektedir.

Kuramsal Dizey

Araştırmada oluşturulmuş olan dizey üç aşamadan oluşmaktadır. Kuramsal dizeyin oluşturulması sürecinde ilk aşama olarak, iletişim ve etkileşim kuramının sekiz ilkesi ile yetişkin öğrenme kuramının beş ilkesinin hangilerinin çalışma kapsamında yer alacağını belirlemek amacıyla alan uzmanlarının görüşleri alınmıştır. Kuramsal dizey oluşturma sürecinin ikinci aşamasında üç nitel araştırma uzmanının yaptıkları incelemeler sonucunda,

iletişim ve etkileşim kuramının dört ilkesi, yetişkin öğrenme kuramının ise üç ilkesinin kullanılması ve kuramsal dizeyin 12 gözeli bir yapıda olması gerektiği belirlenmiştir.

Kuramsal dizeyin hazırlanmanın son aşamasında ise oluşturulan 12 göze üç nitel araştırma uzmanı tarafından incelenmiştir. İnceleme sonucunda sosyal ağların yapısı ve sosyal ağları kullananlar dikkate alınarak bir göze üzerinde durulması gerektiği ve araştırma sorularının bu göze dikkate alınarak hazırlanması gerektiği belirlenmiştir. Üzerinde durulması gerektiği düşünülen göze iletişim ve etkileşim kuramının birinci gözesi olan “Etkileşim ve duygusal katılım ile yetişkin öğrenme kuramının birinci ilkesi olan “Öğrenmeye hazır olan bağımsız öğrenen” ilkesinin kesiştiği bölümden oluşmaktadır. Belirlenen bu bölüm kural dizeyin son halini oluşturmaktadır. Araştırma soruları da uzmanlar tarafından belirlenen kuramsal dizeyin son halinden çıkarılmıştır. Kuramsal dizeyin son hali Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Kuramsal Dizey

Kurum Bağlılığı		İLETİŞİM VE ETKİLEŞİM KURAMI
		Etkileşim ve Duygusal Katılım
YETİŞKİN ÖĞRENME KURAMI	Öğrenmeye hazır öğrenen ve bağımsız öğrenen	Öğrenmeye hazır öğrenen ve bağımsız öğrenenle etkileşime girmesi ve duygusal katılımını sağlaması

Katılımcılara yönlendirilecek olan araştırma sorular ise Tablo 3’te gösterildiği şekilde elde edilmiştir.

Tablo 4. Katılımcılara Yönlendirilecek Sorular

Kurum Bağlılığı	Etkileşim	Duygusal Katılım
Öğrenmeye Hazır Öğrenen	Öğrenmeye hazır olan öğrenenler ile sosyal ağlarda nasıl etkileşim kurulması gerekir?	Öğrenmeye hazır olan öğrenenlerin sosyal ağlarda duygusal katılımı nasıl sağlanabilir?

Bağımsız Öğrenen	Bağımsız öğrenenler ile sosyal ağlarda etkileşim nasıl sağlanmalıdır?	Bağımsız öğrenenlerin duygusal katılımın gerçekleştirmesi için sosyal ağlarda nasıl bir yol izlenmelidir?
------------------	---	---

Bu süreçler sonucunda araştırma soruları aşağıda verildiği şekilde oluşturulmuştur.

Açık ve uzaktan öğrenme kurumları;

Soru 1. Bağımsız öğrenenler ile sosyal ağlarda etkileşimi nasıl sağlamalıdır?

Soru 2. Bağımsız öğrenenlerin duygusal katılımın gerçekleştirmesi için sosyal ağlarda nasıl bir yol izlenmelidir?

Soru 3. Öğrenmeye hazır olan öğrenenler ile sosyal ağlarda nasıl etkileşim kurmaları gerekir?

Soru 4. Öğrenmeye hazır olan öğrenenlerin sosyal ağlarda duygusal katılımını nasıl sağlayabilir?

- Öğrenmeye hazır olan öğrenenlerle ne tür bir diyalog (formal, informal, mizahi) kurulmalıdır?

Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu görünüş ve kapsam geçerliliği bağlamında nitel araştırmalar konusunda uzman olan üç akademisyenin görüşüne sunulmuştur. Akademisyenlerden alınan görüşler doğrultusunda görüşme formunun yazılı izni alınmış ve görüşme sorularında düzeltmeler gerçekleştirilmiştir. Böylece görüşme formu uygulama öncesinde son halini almıştır. Ardından veri toplama sürecine geçilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Açık ve uzaktan öğretim yapan yükseköğretim kurumlarında belirlenen alan uzmanlarının görüşlerinin belirlenmesi amacıyla oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formunun dökümleri alınmıştır. Amaçlı örneklem ile açık ve uzaktan öğretim yapan kurumlarda tecrübe sahibi olan yedi akademisyen belirlenmiştir. Her bir akademisyenle yapılacak görüşmeler için randevu alınmıştır. Araştırmacılar ve katılımcılar için en uygun zaman ve dijital platform belirlenerek görüşme yapılacak dijital platform ve saatine uyularak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Dijital platform kullanılmasının nedeni, Aralık 2019 itibarıyla tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de ortaya çıkan ve görüşmelerin yapıldığı dönemde de devam eden COVID-19 salgını nedeniyle sosyal mesafe kuralları gereği seçilmiştir. Görüşleri alınacak uzmanlarla görüşmelerin neticesinde hepsi için ZOOM programı, kullanılacak dijital platform olarak belirlenmiş olup tüm görüşmeler ZOOM programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Görüşme esnasında görüşmelere geçilmeden soruları geçilmeden önce yarı yapılandırılmış görüşme formunun bilgilendirme ve yazılı izin formları katılımcılara e-posta yoluyla gönderilmiştir. Katılımcıların bu formları incelemesi ve onaylaması için gerekli süre

verilmiştir. Bu süreçte katılımcılardan gelen dönütler/sorular alınmış ve gerekli açıklamalar yapılmıştır. Daha sonra sözlü izin de alınarak görüşme sorularına geçilmiştir. Sözlü izinle başlayan görüşme, ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler; ön formların incelenmesi ve onaylanması da dâhil olmak üzere ortalama 30 dakika sürmüştür. Görüşmeler bittikten sonra katılımcıya iletişim bilgileri verilerek araştırmacılarla istenilen zamanda iletişime geçebilecekleri belirtilmiştir. Alan uzmanlarının görüşleri alındıktan sonra, elde edilen verilerin analizi gerçekleştirilmiştir.

Veri Analizi

Katılımcılarla görüşme sonunda elde edilen ses kaydı verileri; araştırmacı tarafından dökümü ve kodlaması gerçekleştirilmiştir. Ses kaydından metne aktarılan veriler NVIVO12 paket programına aktarılmıştır. Verilerin analizi için NVIVO12 paket programı kullanılmıştır. Belirlenen bir konuda incelenen verilerin gruplandırılması, kodlanması, arama ve sorgulamalarının yapılması, görselleştirilmesi, ilişkilendirilmesi ve paylaşımında NVIVO paket programı kullanışlı bir program olarak görülmektedir.

Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda elde edilen verilerin analizinde betimsel ve içerik analizinden yararlanılmıştır. İçerik analizinde de tümevarımsal analizden yararlanılmıştır. Tümevarımsal yaklaşım, birçok araştırma amacı için nitel verileri analiz etmenin uygun ve verimli bir yolunu sağlamaktadır (Thomas, 2003). Yıldırım(1999)'a göre, tümevarım analizi, başlangıçta net olmayan temaları ve boyutları ortaya çıkarmaya, kavramlara ve bağlantılara ulaşmaya imkân sağlaması ile verilerin derinlemesine çözümlenmesinin gerekli olduğu bir analiz yöntemi olarak düşünülebilir.

Tümevarım analizini gerçekleştirmek amacıyla öncelikle veriler, araştırma soru ve sorularına göre gruplandırılmış ve okunmuş, verilerin yapısı ve genel görünümü elde edilmiştir. Sonrasında, araştırma soruları çerçevesinde ilgili metin ve veri kaynakları içerisinde veriler kodlanarak ilgili alanyazın bağlamında kodlanan verilerden alt temalar ve ana temalar oluşturulmuş ve bunlar arasındaki ilişkiler belirlenmiştir (Creswell, 2005). Son olarak, ortaya çıkan bulgular, araştırma sorularını cevaplamadaki önem düzeylerine göre ilgili metinlerle zenginleştirilerek yorumlanmış ve doğrudan alıntılar yapılarak verilerin yorumlanmıştır. Katılımcılar gerçek isimleriyle değil takma isimleriyle belirtilmiştir. Araştırmada alan uzmanlarının görüşleri çerçevesinde elde edilen verilerin analizi ve yorumlanması bulgular ve yorumlar kısmında verilmiştir.

Araştırmanın İnanırlığı

Bu çalışmada veriler açık uçlu yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Bu verilerin inanırlık çalışmasını gerçekleştirmek amacıyla üç uzmanın görüşleri alınmış ve sağlama (triangulation) yapılmıştır. Araştırmada sağlama, bir soruyu araştırmak için birden fazla yaklaşımın kullanılmasıdır. Bu bağlamda amaç, iki veya daha fazla bağımsız ölçüm kullanılarak bir önermenin doğrulanması yoluyla bulgulara olan güveni artırmak olarak ifade edilebilir (Heale ve Forbes, 2013).

Araştırmanın Güçlü Sınırlı Yönleri

Araştırmaya katılan katılımcıların görüşleri birebir ve doğrudan alınmıştır. Katılımcıların açık ve uzaktan öğrenme kurumlarında deneyime sahip olması ve çevrimiçi ortamlarda ders verme tecrübesine sahip olmaları, araştırmaya olumlu yönde katkı sağlayacak bir unsurlar olarak görülebilir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, açık ve uzaktan öğretim yapan kurumların sosyal ağlarda, öğrenen bağlılığı için sahip olmaları gereken ilkelerin ortaya çıkarılması bağlamında önem taşımaktadır. Bu bulgular ışığında, açık ve uzaktan öğretim yapan kurumların sosyal ağlarda öğrenenlerle olan etkileşimlerinin nasıl olması gerektiği konusunda öneriler sunmaktadır.

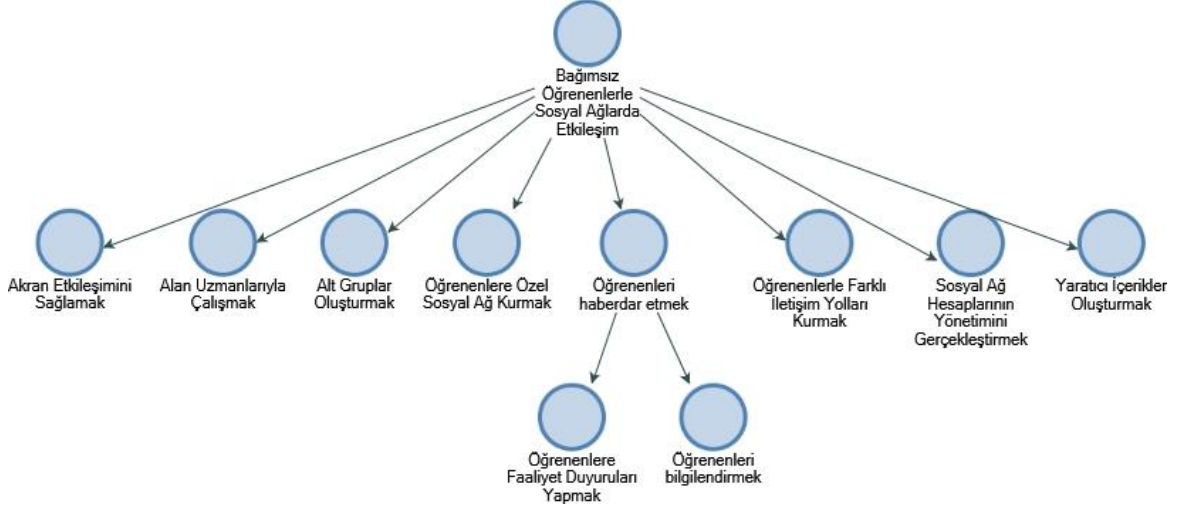
Çalışma durum çalışması olarak desenlenmiştir. Bu bağlamda elde edilen bulgular katılımcı sayısı ile sınırlıdır. Kurumların sosyal ağ hesaplarına öğrenenlerin katılımı arttıkça (veya var olan katılımcılarla) gerçekleştirilen kurum-öğrenen arasındaki etkileşim ve iletişim sürdükçe, çalışma kapsamında elde edilen bulguların önemi artacaktır.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırma amacına ve araştırma sorularına uygun olarak yarı yapılandırılmış görüşme verilerinin NVIVO12 programıyla analiz edilmesi sonucunda elde edilen bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular ilgili araştırma sorularına göre uygun başlıklar altında verilmiştir.

4.1. Bağımsız Öğrenenlerle Sosyal Ağlarda Etkileşim Konusunda Alan Uzmanların Görüşleri

Şekil 4.1. Bağımsız Öğrenenlerle Sosyal Ağlarda Etkileşim Ana Temasına Bağlı Alt Temalar

Şekil 4.1.'de alan uzmanlarının, kurumların sosyal ağlarda “Bağımsız Öğrenenlerle Sosyal Ağlarda Etkileşim” ana teması ve alt temalarına ilişkin doğrudan alıntıları aşağıda verilmiştir:

Akran Etkileşimi Sağlamak

“...öğrenenleri birbirleri ile etkileşimlerini... sağlamak gerekir.” (Erkan)

Alan Uzmanlarıyla Çalışmak

“...bütün iletişim çalışmalarında çok disiplinli çalışmanın daha uygun olabileceğini düşünüyorum.” (Hande)

Alt Gruplar Oluşturmak

“...Facebook'ta özel gruplar kurulabilir.” (Erkan)

“...biraz daha öğrencilerin özgür hareket edebilecekleri ortamlar kurmak...” (Haldun)

“...Öğrencilerin etkileşime girebilecekleri alt gruplarda...” (Murat)

Öğrenenlere Özel Sosyal Ağ Kurmak

“...eğer kendimiz bir sosyal ağ oluşturmak istiyorsak bu da olabilir.”(Haldun)

“...öğrencilerimle bir sosyal ağ grubu ya da grupları oluştururdum...” (Gülsüm)

Öğrenenleri Haberdar Etmek

“...Sosyal ağlarda da öğrencinin süreçten haberdar olması...”(Murat)

Öğrenenlere Faaliyet Duyuruları Yapmak

“...faaliyet varsa bunun duyurusunu yapıyoruz.” (Murat)

“...yapılan etkinlikler, törenler, duyurular...”(Gülsüm)

Öğrenenleri Bilgilendirmek

“...akademik personel ile öğrenen arasındaki etkileşimde de kullanılması yönünde güdülemeler yapılabilir.” (Gülsüm)

Öğrenenlerle Farklı İletişim Yolları Kurmak

“...etkileşim kurarken çok çeşitli biçimlerde iletişimi kurmak gerekir.”(Hande)

Sosyal Ağ Hesaplarının Yönetimini Gerçekleştirmek

“...öğretim kurumları sosyal ağlarda öğretim ortamları sağlayacak, etkileşime dönük ortamlar sağlayacak ama bir de buranın yönetilmesi var.” (Murat)

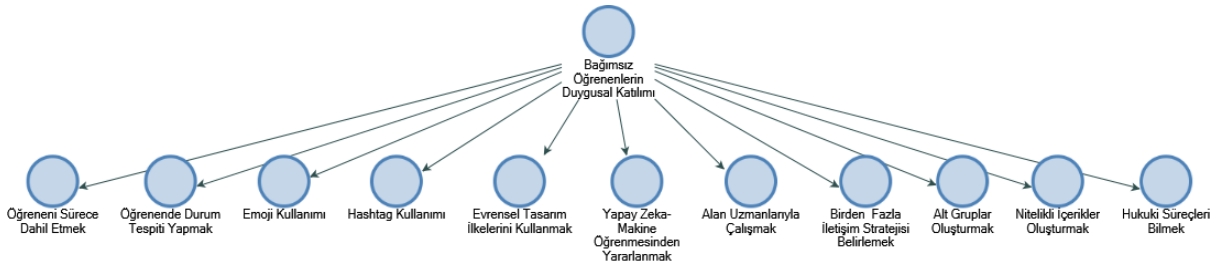
Yaratıcı İçerikler Oluşturmak

“.....Ben yaratıcı içerikler gördüğümde heyecanlanıyorum...” (Hande)

“...bir projeye dönüştüğünde, ...onu izledikten sonra harekete geçme ihtiyacı hissettiğinde işte o zaman bence aidiyet ve bağlılık oluşuyor.” (Meryem)

4.2. Bağımsız Öğrenenlerin Duygusal Katılımı Konusunda Alan Uzmanların Görüşleri

Şekil 4.2. Bağımsız Öğrenenlerin Duygusal Katılımı Ana Temasına Bağlı Olan Alt Temalar

Şekil 4.2.’de alan uzmanlarının, kurumların sosyal ağlarda “Bağımsız Öğrenenlerin Duygusal Katılımı” ana teması ve alt temalarına ilişkin doğrudan alıntıları aşağıda verilmiştir:

Öğreneni Sürece Dahil Etmek

“...Öğrencilerimize bir mesaj attık, SMS attık, tabii sosyal medyadan da onların hemşirelik günlerini kutladık mesela...” (Mustafa)

“...mezun öğrencileri... onların bu sosyal ağların bırakmamasını sağlamak.” (Haldun)

Öğrenende Durum Tespiti Yapmak

“...bazı duygusal (emotional) ölçekler kullanılarak durum tespiti yapılabilir.” (Haldun)

“...kişilerin sosyal medya alışkanlıklarının incelenmesi gerekiyor.” (Meryem)

Emoji Kullanımı

“...özellikle emojiilerden faydalanılmalıdır.” (Haldun)

Hashtag Kullanımı

“...Hashtag kullanmalıyız.” (Haldun)

Evrensel Tasarım İlkelerini Kullanmak

“...bunun için evrensel tasarım ilkelerini de kullanmamız lazım (Erkan)

Yapay Zekâ-Makine Öğrenmesinden Yararlanmak

“...özellikle yapay zeka teknolojileri ile makineyi kullanarak o sistemi kendi kendine öğrenmek becerisini kazandırarak... (Erkan)

Alan Uzmanlarıyla Çalışmak

“...tartışma veya yazışmaları yönlendirebilen uzmanlarla çalışmak gerekir. (Meryem)

Birden Fazla İletişim Stratejisi Belirlemek

“...Sosyal ağlardaki mesajlarınızı gönderiyorsanız, hepsi çok formal olmamalı.. (Hande)

Alt Gruplar Oluşturmak

“...birimlere ayırıp öğrencilerle bu birimlerle etkileşime girmek önemli. (Gülsüm)

Nitelikli İçerikler Oluşturmak

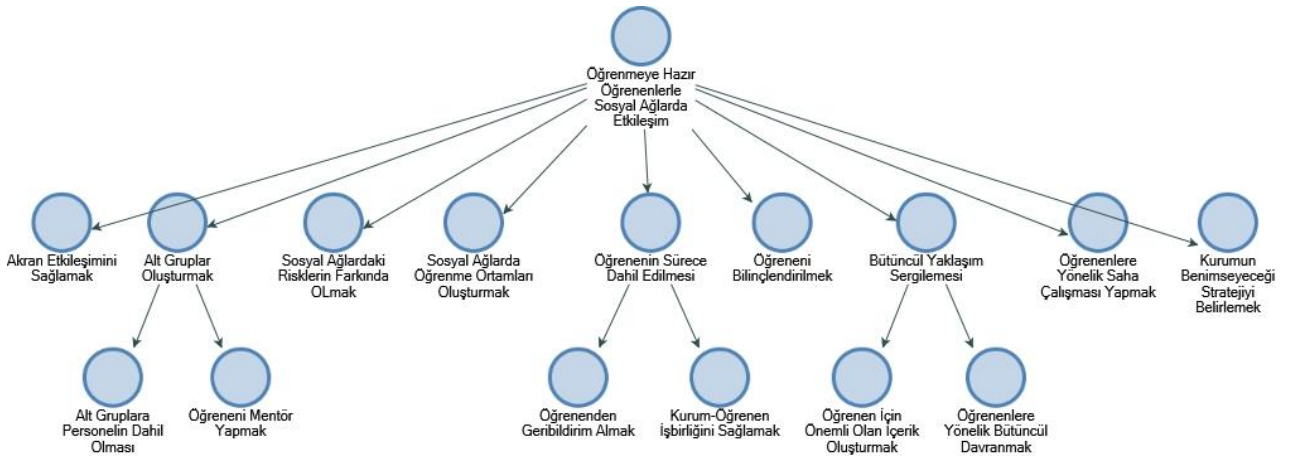
“...gerçekten iyi hazırlanmış içeriklerin sunulması gerekiyor.” (Gülsüm)

Hukuki Süreçleri Bilmek

“...Hukuki süreçleri çok iyi bilmek gerekiyor.” (Gülsüm)

4.3. Bağımsız Öğrenenlerin Duygusal Katılımı Konusunda Alan Uzmanların Görüşleri

Şekil 4.3. Öğrenmeye Hazır Öğrenenlerle Sosyal Ağlarda Etkileşim Ana Temasına Bağlı Alt Temalar

Şekil 4.3.’de alan uzmanlarının, kurumların sosyal ağlarda “Öğrenmeye Hazır Öğrenenlerle Sosyal Ağlarda Etkileşim” ana teması ve alt temalarına ilişkin doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir:

Akran Etkileşimini Sağlamak

“...birbirinden öğrenme dediğimiz gruplar oluşturulabilir.” (Murat)

Alt Grup Oluşturmak

“...Mesela Facebook’taki gruplar kullanılabilir.” (Haldun)

Alt Gruplara Personelin Dahil Edilmesi

“...Eğer bir sosyal medya ekibi kurulursa ve bu kurulan grubun içinde akademik personel, teknik personel bulunursa...” (Murat)

Öğreneni Mentör Yapmak

“...hemen gönüllü olup ortaya çıkan insanlar bulunabilir. (Murat)

“...öğrenenlerin diğer öğrenenlere mentörlük yapması sağlanabilir. (Gülsüm)

Sosyal Ağlarda Risklerin Farkında Olmak

“...Sosyal medya grupları...oluşturulabilir. Bunun riskleri var mıdır? Vardır elbette.

Kaynak paylaşımı vb. riskleri vardır...” (Murat)

Sosyal Ağlarda Öğrenme Ortamları Oluşturmak

“...gruplar oluşturulabiliyor, her çeşit çoklu ortam bileşeni paylaşılabilir.” (Murat)

Öğreneni Sürece Dahil Etmek

“...öğrencileri işin içine katmakta fayda var. (Haldun)

“...Yani belki bir uzmandan alamayacağınız dönütleri öğrenenden alabilirsiniz (Erkan)

Öğrenenden Geri Bildirim Almak

“...öğrenenlerin de fikirlerinin alındığı...(Erkan)

“...Kesinlikle çok değerli bilgiler gelir onlardan... (Hande)

“Kurum-Öğrenen İşbirliğini Sağlamak

“...projemiz vardı mesela. Bu projede işbirlikçi çalışmalar gerçekleştirildi, gruplar kuruldu. Bir gruba bir lider atandı (Erkan)

Öğreneni Bilinçlendirmek

“...bir kılavuz hazırlanır bir video hazırlanır...(Erkan)

Bütüncül Yaklaşım Sergilemek**Öğrenen için Önemli Olan İçerik Oluşturmak**

“...ben oraya baktığımda ‘Burada muhakkak kritik bir bilgi var. Ben oraya bakmalıyım.’ hissiyatını oluşturmalıyım.... (Mustafa)

Öğrenenlere Yönelik Bütüncül Davranmak

“...tüm öğrenci kitlesini bir bütün olarak düşünüp..” (Gülsüm)

“...hazır bulunan öğrenen ve bağımsız öğrenen olarak ayırmak yerine her birine hazır bulunmak ve bağımsız öğrenmeye teşvik edecek şekilde ortamlar ve iletişim biçimleri üretmenin daha makul olacağını düşünüyorum.... (Meryem)

Öğrenenlere Yönelik Saha Çalışması Yapmak

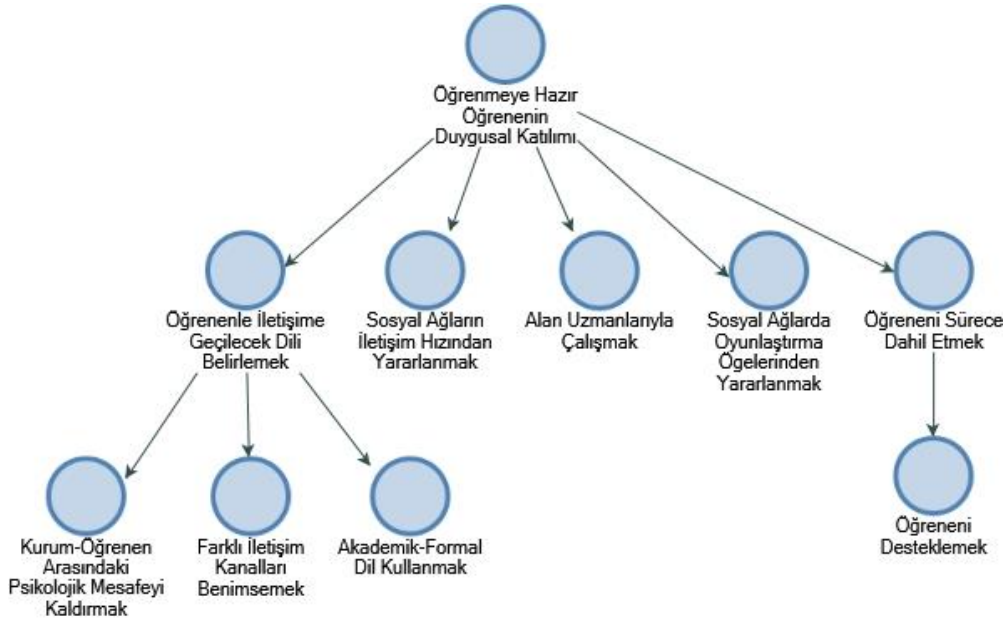
“...kurumun başta kişileri tanması gerekiyor. (Hande)

Kurumun Benimseyeceği Stratejileri Belirlemek

“...Sosyal medya bir stratejinin parçası olarak ayrıca ele alınmalı... (Meryem)

4.4. Öğrenmeye Hazır Olan Öğrenenlerin Duygusal Katılımı Konusunda Alan Uzmanların Görüşleri

Şekil 4.4. Öğrenmeye Hazır Öğrenenin Duygusal Katılımı Ana Temasına Bağlı Alt Temalar

Şekil 4.4.’te alan uzmanlarının, kurumların sosyal ağlarda “Öğrenmeye Hazır Öğrenenin Duygusal Katılımı” ana teması ve alt temalarına ilişkin doğrudan alıntıları aşağıda verilmiştir:

Öğrenenle İletişime Geçilecek Dili Belirlemek

Kurum-Öğrenen Arasındaki Psikolojik Mesafeyi Kaldırmak

“...şunu diyoruz: ‘Sizin başarınız, bizim başarımızdır.’” (Mustafa)

Farklı İletişim Kanalları Benimsemek

“...formal, informal veya mizahi kullanımlardan sadece birini seçmek mümkün değil.” (Haldun)

“...Yani her türlü aracı gereci kullanabiliriz.” (Erkan)

“...kitlesel eğitimde hiçbir şeyin tek formülü olduğunu düşünmüyorum. (Hande)

Akademik-Formal Dil Kullanmak

“...Bence üniversite öğrencileri, akademisyenler ve yöneticiler arasındaki paylaşımın akademik bir dil olması gerektiğini düşünüyorum. (Gülsüm)

“...bana göre formal iletişim bir kısıtlama, bir sınırlama değil. Ben üniversitenin liseden, ortaokuldan, ilkokuldan farklı olduğunu öğrencinin görmesinde, bunun önemli bir etkisi olduğunu düşünüyorum (Gülsüm)

Sosyal Ağların İletişim Hızından Yararlanmak

“.....açıköğretim sistemi bir bildirim gönderip paylaştı diyor, tıklıyor, giriyor, hemen sonuca ulaşıyor. Kimse girip de internet sitesine çok ilgilenmiyor.” (Erkan)

Alan Uzmanlarıyla Çalışmak

“...bir kurumsal iletişim stratejisi belirlerken hem iletişim uzmanları hem sosyal ağ uzmanları hem de psikoloji uzmanlarının olması gerektiğini düşünüyorum.” (Hande)

“...bir ekip işi ve bu ekipte grafiker olacak, video düzenleyici olacak, metin düzenleyicisi olacak, metin yazarı olacak, bir yönetici... (Haldun)

Sosyal Ağlarda Oyunlaştırma Öğelerinden Yararlanmak

“...Sosyal medya ortamlarında geliştirilen birçok eğitim tabanlı oyunlar var, bunlardan da faydalanabiliriz. (Erkan)

Öğreneni Sürece Dahil Etmek

“...öğrenciye gruplar, sayfalar, oluşturup paylaşımında bulunuyorduk.” (Murat)

Öğreneni Desteklemek

“...kişinin bu paylaşımını alıp üste tutturabilir, bunu beğenebilir. (Murat)

Analizlerin sonucunda toplam dört ana tema ortaya çıkmıştır. Bu ana temalardan birincisi, “Bağımsız öğrenenlerle sosyal ağlarda etkileşim” ana temasıdır. Bu doğrultuda sekiz alt tema oluşmuştur. Bu oluşan alt temalardan en çok referans alan alt temalar: “Akran etkileşimini sağlamak”, “Alt gruplar oluşturmak” ve “Öğrenenlerle farklı iletişim yolları kurmak” şeklindedir. Bu bağlamda kurumların öğrenenlerle etkileşim kurmasında akran etkileşimini sağlamanın kurum bağlılığı açısından olumlu sonuçlar ortaya çıkaracağı vurgulanmış, öğrenenlerle sosyal ağlarda alt gruplar oluşturularak daha çok iletişim kurulması sağlanabileceği vurgulanmıştır. Ortaya çıkan ikinci tema “Bağımsız öğrenenlerin duygusal katılımı” ana teması olmuştur. Bu ana temada en çok referans alan alt temalar; “Öğreneni sürece dahil etmek”, “Öğrenende durum tespiti yapmak” ve “Alan uzmanlarıyla çalışmak”

şeklinde sıralanmıştır. Özellikle öğrenenlerin sürece dahil edilmesi alt teması aldığı referans bağlamında üzerinde en çok durulan tema olmuştur. Araştırma kapsamında ortaya çıkan üçüncü tema, “Öğrenmeye Hazır Öğrenenlerle Sosyal Ağlarda Etkileşim” ana teması olmuştur. Bu ana tema altında en çok referans alan alt temalar: “Alt gruplar oluşturmak”, “Akran etkileşimini sağlamak” ve “Öğreneni sürece dahil etmek” şeklinde oluşmuştur. Alt gruplar oluşturmak, araştırmanın görüşme sürecinde alan uzmanlarının sıklıkla değindiği bir alt tema olma özelliği taşımaktadır. Öğrenenlerin alt gruplarda daha sağlıklı iletişim kurabileceği, oluşturulan alt gruplara akademik personelin de dahil edilerek öğrenen sorunlarına daha hızlı çözüm getirilebileceği, alt gruplarda öğrenen-öğrenen etkileşimi sağlanarak öğrenenlerin kendi aralarında da etkileşime girmesi sağlanabileceği vurgulanmıştır. Kurum-öğrenen arasında kurulan bu duygusal bağın, kurum-öğrenen bağlılığı üzerine olumlu sonuçlar doğuracağı söylenebilir. Alt gruplar oluşturmak temasına paralel olarak ortaya çıkan akran etkileşimini sağlamak alt teması da öğrenen-öğrenen etkileşiminin önemine vurgu yapılmıştır. Öğrenenin sürece dahil edilmesi alt teması, araştırma sürecinde diğer ana temalarda da ortaya çıkan alt temalardan biridir. Bu temada alan uzmanları, öğrenenin sosyal ağlarda kurumdaki süreçlerden haberdar edilmesinin veya etkinlik, faaliyetlerde katılımı için bilgilendirilmesinin öğrenende kendini değerli hissetme duygusu oluşturacağı, bunun da öğrenen üzerinde duygusal bağ oluşturabileceği vurgulanmıştır. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen analizler çerçevesinde dördüncü tema olarak “Öğrenmeye Hazır Öğrenenin Duygusal Katılımı” ana teması oluşmuştur. Bu ana temada en çok referans alan alt temalar; “Öğrenenlerle iletişime geçilecek dilin belirlenmesi” ve “Alan uzmanlarıyla çalışmak” şeklinde oluşmuştur. “Öğrenenlerle iletişime geçilecek dilin belirlenmesi” dördüncü ana temada, diğer alt temalarla kıyaslandığında alan uzmanlarının üzerinde çok durduğu bir alt tema olmuştur. Kurumların öğrenenlerin yaşadığı fiziksel veya psikolojik engellerin kurumun öğrenenlerle yumuşak ve hoşgörülü üslubuyla aşılabileceği vurgulanmıştır. Öğrenenlere yakınlık kurmak ve diyaloglarda bunu hissetmenin kurum-öğrenen arasındaki bağı güçlendirebileceği vurgusu yapılmıştır. “Farklı iletişim kanalları benimsemek” alt temasında alan uzmanları, kurumların öğrenenlerdeki bireysel farklılıkları ve sosyal medyanın esnekliğini gözeterek bir iletişim dili belirlemesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu çerçevede formal, informal ve mizahi yapıların harmanlanarak kullanılmasının tüm öğrenenlere ulaşma noktasında önemi belirtilmiştir. “Akademik-Formal Dil Kullanmak” alt teması, kurumların akademik-formal dil kullanmaları gerektiği vurgulanmıştır. Buna gerekçe olarak, informal veya mizahi dil kullanımının anlam

karmaşasına yol açabileceği, bunun da kuruma zarar verebileceği üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda akademik-formal dilin kullanılması doğru iletişimi sağlayacağı vurgulanmıştır.

Araştırma kapsamında elde edilen alt temalardan yola çıkarak, kurumların öğrenen bağlılığına yönelik sosyal ağlarda izleyebileceği süreçler iki başlık altında toplanabilir. Bunlar; sosyal ağlara katılımın öncesinde kurumların izleyebileceği süreçler ve sosyal ağlarda kurumların izleyebileceği süreçler Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Açık ve Uzaktan Öğrenme Kurumlarının Sosyal Ağlar İçin İzleyebileceği Süreçler

Sosyal Ağlar Öncesinde Kurumun İzleyebileceği Süreçler	Sosyal Ağlarda Kurumun İzleyebileceği Süreçler
<ul style="list-style-type: none"> • Kurumun benimseyeceği stratejiler belirlemek • Alan uzmanlarıyla çalışmak • Öğrenenlerle iletişime geçilecek dili belirlemek • Öğrenenlere karşı bütüncül yaklaşım sergilemek • Sosyal ağ hesaplarının yönetimini gerçekleştirmek • Sosyal ağlardaki risklerin farkında olmak • Hukuki süreçleri bilmek • Öğreneni bilinçlendirmek 	<ul style="list-style-type: none"> • Alan uzmanlarıyla çalışmak • Öğrenenleri sürece dahil etmek • Alt gruplar oluşturmak • Akran etkileşimini sağlamak • Öğrenenleri haberdar etmek/bilgilendirmek • Öğrenenlerle farklı iletişim yolları kurmak • Evrensel tasarım ilkelerini kullanmak • Nitelikli içerikler oluşturmak • Yaratıcı içerikler oluşturmak • Sosyal ağların iletişim hızından yararlanmak • Emoji kullanmak • Hashtag kullanmak • Öğrenenlere özel sosyal ağ kurmak • Sosyal ağlarda öğrenme ortamları oluşturmak • Sosyal ağlarda oyunlaştırma öğelerinden yararlanmak • Yapay zekâ-makine öğrenmesinden yararlanmak

Sonuçlar

Gerçekleştirilen bu çalışmada, kurumların sosyal ağlarda öğrenenlerin kurum bağlılığını açısından neler yapmaları gerektiğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Sosyal ağların kurumlar tarafından etkin kullanılması öğrenen bağlılığı üzerinde olumlu sonuçlar doğuracağı düşünülebilir. Nitekim Bosch (2009) sosyal ağların eğitim iletişimi, etkileşimi ve öğrenen-öğrenen arasındaki ilişkileri desteklemek için kullanılabileceğini belirtmiştir. Benzer şekilde,

Imlawi ve Gregg (2014), eğitimcilerin sosyal ağ sitelerini öğrenenlerle birlikte kullanması öğretene-öğrenen arasındaki bağı güçlendirdiğine işaret etmiştir. Bu bilgiler ışığında sosyal ağların kurumlar/akademisyenler tarafından öğrenenlerle birlikte kullanılması öğretene-öğrenen arasındaki bağı güçlendirmesi adına önem taşıdığı söylenebilir. Bu noktadan hareketle, gerçekleştirilen bu çalışmanın, kurum-öğrenen bağına desteklenmesi için sosyal ağların kullanımında hangi noktalara dikkat edilmesi gerektiğinin ve öğrenenlerde duygusal katılımının sağlanması için kurumların sosyal ağlarda ne tür faaliyetlerde bulunması gerektiğinin ortaya çıkarılması bağlamında önem taşıdığı söylenebilir.

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda, sosyal ağlarda öğrenen etkileşimi sıklıkla vurgulanmıştır. Bu doğrultuda sosyal ağlarda alt gruplar oluşturmanın öğrenen etkileşimini sağlama noktasında önemli bir yere sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrenenlerin kurumla iletişim kurması sürecinde hızlı geribildirim sağlanması için sosyal ağ hesaplarının ve alt hesaplarının oluşturulması gerekliliği elde edilen bir diğer bulgu olmuştur. Böylece kurumun ana hesabı kurum için genel anlamda işlev görürken, oluşturulacak alt gruplar kurumun yükünü paylaşabilecek ve öğrenene doğrudan iletişim kurma imkânı verecektir. Sosyal ağ platformlarında oluşturulacak grupların içinde akademik veya teknik personelin bulunması, sorunların çözümünde etkili bir yöntem olabileceği söylenebilir. Nitekim Moore (1990) öğretene-öğrenen arasındaki diyalog ne kadar yüksek düzeyde olursa, aralarındaki uzaklık hissi o kadar az olacağını vurgulamıştır.

Öğrenenlerle kurulacak etkileşimin belirlenmesi noktasında öğrenenlerin sürece dahil edilmesi önem taşımaktadır. Öğrenenlerin özel gün ve etkinliklerde kişiye özel mesajların gönderilmesi, öğrenenlerin sosyal ağlarda duyurulacak etkinliklere dahil edilmesi öğrenenin kuruma aidiyet hissetmesini sağlayacağı söylenebilir. Bunun yanında, öğrenenin sosyal ağlarda desteklenmesi ve bir başarı durumu varsa bu öğrenenin kurum tarafından takdir edilmesi önem taşımaktadır. Nitekim, Trowler (2010), öğrenen bağlılığını bireysel öğrenci öğrenimi, yapı-süreç ve kimlik olarak üç kısımda ele almıştır. Yapı-süreç kısmında, öğrenen temsiliyetine odaklanmış ve öğrenenlerin yönetim içerisindeki rolü, öğrenen geri bildirim süreçleri vb. diğer konulara öğrenenlerin dahil olma süreci olarak tanımlamıştır.

Sosyal ağların açık ve uzaktan öğrenme kurumları tarafından nitelikli kullanılması ve öğretim ortamı olarak düzenlenmesi gerektiği çalışmada ortaya çıkan bir diğer bulgudur. Bu bağlamda kurumlar sosyal ağ ortamlarında da öğrenenlerle öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirebileceği söylenebilir. Bu doğrultuda Bosch (2009) sosyal ağ sistemlerinin eğitimin bir parçası olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Kurumların sosyal ağlarda öğrenenlerle doğru etkileşim kurabilmesi için öncelikle kurum çalışanlarının da sosyal ağları benimsemesi önem taşımaktadır. Friedman ve Friedman (2013) kurumun değerini arttırmak isteyen yöneticiler, teknolojiyi benimsemeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Bununla birlikte, kurumların kendi kurum kültürünü de gözeterek, farklı diyalog biçimlerini kullanması, kurum-öğrenen bağlamında olumlu etkileşimler sağlayacağı düşünülebilir. Buna ek olarak, öğrenenle kurulacak diyaloglarda üslubu da vurgulamak gerekmektedir. Öğreneni çeken, kucaklayan bir üslup benimsemenin, kurum-öğrenen bağlılığı açısından olumlu sonuçlar doğuracağı söylenebilir. Nitekim, Holmberg (2013), öğrenenler ile açık ve uzaktan öğrenme kurumları temsil edenler arasında iletişim ve empatinin olması gerektiğini belirtmiştir. Açık ve uzaktan öğrenme kurumlarının iletişim stratejilerinde çoklu iletişim stratejilerine gidebileceği söylenebilir. Ancak formal-akademik dil kullanımının öğrenende üniversite öğrencisi olma hissini uyandırması bağlamında etkili bir yol olabileceği de söylenebilir. Bu bağlamda, kurumların öğrenenlerini tanıması ve öğrenenlerin özelliklerine göre bir iletişim stratejisi belirlemesinin önemli olduğu söylenebilir.

Sosyal ağların etkin kullanımı, kurumlar ve öğrenenler arasında etkileşim ve iletişim sağlanması noktasında köprü vazifesi göreceği düşünülebilir. Imlawi ve Gregg (2014), sosyal ağları öğrenenlerin ilgisini çekmek için kullanılabilecek yapılar olarak görmüştür. Bu bağlamda kurum-öğrenen arasındaki iletişim gerçekleştirilmesi ve etkileşimin sağlanması için sosyal ağlardan yararlanmak öğrenenin ilgisi çekmesi sağlanabilir.

Öneriler

21.yy toplumlarında iletişim alanında da hızlı değişimler yaşanmaktadır. İletişimdeki hızlı değişimlerin en net örneklerinden biri sosyal ağlar olmuştur. Bireylerin yoğun olarak kullandığı bu platformlar artık kurumların da kullandığı birer iletişim alanı haline gelmiştir. Sosyal ağların bu denli yoğun şekilde kullanılması, bu ağlarda kurulacak iletişimin nasıl olması gerektiği sorularını da beraberinde getirmiştir. Bu çerçevede açık ve uzaktan öğrenme kurumlarının sosyal ağlarda iletişime geçmeden önce iletişim stratejisi belirlemesi önem taşımaktadır. Bununla birlikte, kurumların sosyal ağlarda etkileşimleri sürecinde kurum çalışanlarının ve akademisyenlerin de öğrenenlerle diyalog kurması kurum-öğrenen bağı açısından önemlidir. Bu noktada, kurumun resmi hesapları dışında kurulacak alt gruplarda kurum çalışanlarının öğrenenlerle etkileşime girmesi kurum-öğrenen etkileşimini olumlu yönde geliştireceği söylenebilir. Sosyal ağlar her ne kadar geniş imkanlar sunsa da yapıları gereği özel kuruluşların kontrolü altındadır. Bu nedenle kurumların veri güvenliği ve veri

paylaşımı noktasında kurumun özel bilgilerine üçüncü parti uygulamaların erişimi sorunu ortaya çıkabilmektedir. Bu noktada, sayıları yüz binleri aşan açık ve uzaktan öğrenme kurumları düşünüldüğünde, bu kurumların öğrenenlere özel sosyal ağ platformları kurmaları sağlanabilir.

Alan uzmanlarıyla yapılan görüşmelerin neticesinde ve alan yazından yola çıkarak, kurumların sosyal ağlara gerekli önemi vermesi gerekmektedir. Bu noktada kurumların resmi sosyal hesaplarının olması önem taşımaktadır. Kurumun sosyal ağlarda öğrenenlerle ne tür diyalog kurmalarını belirleyebilmesi için kendi öğrenenlerini tanıması gerekmektedir. Bu bağlamda kurumların sosyal ağ takipçilerine yönelik araştırmalar yapması önem taşımaktadır.

Araştırma kapsamı, alan uzmanlarının görüşleriyle sınırlandırılmıştır. Açık ve uzaktan öğrenme kurumları öğreten ve öğrenen olmak üzere iki önemli paydaşa sahiptir. Bu çalışmanın kapsamı öğretenlerin/alan uzmanlarının görüşleriyle sınırlı tutulmuştur. Öğrenenlerin görüşleri alınarak yapılacak olan bir çalışmanın sonuçları, kurumların sosyal ağlarda öğrenen bağlılığı üzerine, alana katkı yapacağını söylenebilir.

Kaynakça

- Aydın, İ. E. (2016). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımları üzerine bir araştırma: Anadolu Üniversitesi Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 373-386.
- Appleton, J. J., Christenson, S. L., ve Furlong, M. J. (2008). Student engagement with school: Critical conceptual and methodological issues of the construct. *Psychology in the Schools*, 45(5), 369-386.
- Boateng, R., Boateng, S. L., Awuah, R. B., Ansong, E. ve Anderson, A. B. (2016). Videos in learning in higher education: assessing perceptions and attitudes of students at the University of Ghana. *Smart Learning Environments*, 3(1), 1-13.
- Bosch, T. E. (2009). Using online social networking for teaching and learning: Facebook use at the University of Cape Town. *Communicatio: South African Journal for Communication Theory and Research*, 35(2), 185-200.
- Chaturvedi, A. R., Dolk, D. R. ve Drnevlch, P. L. (2011). Design principles for virtual worlds. *Mis Quarterly*, 673-684.
- Chen, P. S. D., Lambert, A. D. ve Guidry, K. R. (2010). Engaging online learners: The impact of Web-based learning technology on college student engagement. *Computers & Education*, 54(4), 1222-1232.

- Creswell, J. W. (2005). *Educational Research: Planing, conducting, and evaluating qualitative and quantitative research* (2nd ed.). New Jersey: Pearson Education.
- Fraenkel, J.R. ve Wallen, N.E. (2003). *How to design and evaluate research in education*. 5th ed. Boston, NY: McGraw-Hill Higher Education. 57.
- Friedman, L. W. ve Friedman, H. (2013). Using social media technologies to enhance online learning. *Journal of Educators Online*, 10(1), 1-22.
- Günüç, S. (2016). *Üniversitelerde öğrenci bağlılığı*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.
- Heale, R. ve Forbes, D. (2013). Understanding triangulation in research. *Evidence-based nursing*, 16(4), 98-98.
- HEFCE (2008). *Tender for a Study into Student Engagement*. Bristol: Higher Education Funding Council for England.
- Holmberg, B. (1995). The evolution of the character and practice of distance education. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 10(2), 47-53.
- Holmberg, B. (2013). A Theory of distance Education Based on Empathy. Eds.(M.G. Moore; W.G. Anderson). In *Handbook of Distance Education*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Imlawi, J. ve Gregg, D. (2014). Engagement in online social networks: The impact of self-disclosure and humor. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 30(2), 106-125.
- Jacques, R. (1995). Engagement as a design concept for multimedia. *Canadian Journal of Educational Communication*, 24(1), 49-59.
- Jarvenpaa, S., Leidner, D., Teigland, R. ve Wasko, M. (2007). MISQ special issue: new ventures in virtual worlds. *MIS Quarterly Call for papers*.
- Knowles, M. S. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy* (revised and updated). Englewood Cliffs, NJ: Cambridge Adult Education.
- Knowles, M. S. ve Associates(1986). *Andragogy in action: Appying modern principles of adult learning*. *Canadian Journal of Communication*, 12(1), 77-80.

- Kuh, G. D. (2009). What student affairs professionals need to know about student engagement. *Journal of college student development*, 50(6), 683-706.
- Kuh, G. D., ve Hu, S. (2001). The effects of student-faculty interaction in the 1990s. *The review of higher education*, 24(3), 309-332.
- Laird, T. F. N. ve Kuh, G. D. (2005). Student experiences with information technology and their relationship to other aspects of student engagement. *Research in Higher education*, 46(2), 211-233.
- Lamborn, S., Newmann, F., & Wehlage, G. (1992). The significance and sources of student engagement. *Student engagement and achievement in American secondary schools*, 11-39.
- Lee, D. Y. ve Ryu, H. (2013). Learner acceptance of a multimedia-based learning system. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 29(6), 419-437.
- Marks, H. M. (2000). Student engagement in instructional activity: Patterns in the elementary, middle, and high school years. *American educational research journal*, 37(1), 153-184.
- Martin, J., & Torres, A. (2016). User's guide and toolkit for the surveys of student engagement: The High School Survey of Student Engagement (HSSSE) and the Middle Grades Survey of Student Engagement (MGSSE). <https://www.nais.org/articles/documents/member/2016%20hssereport-full-final.pdf>
- Moore, M. (1990). Distance education theory. *The American Journal of Distance Education*, 5(3), 10-15.
- Öztürk, M. F. ve Talas, M. (2015). Sosyal medya ve eğitim etkileşimi. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 7(1), 101-120.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. (3rd. Ed.). Thousand Oak, CA: Sage.47.
- Quong, J., Snider, S. L. ve Early, J. (2018). Reducing transactional distance in online and blended courses through the use of a closed social media platform. *Journal of Educational Technology Systems*, 47(1), 79-100.

- Robinson, C. C. ve Hullinger, H. (2008). New benchmarks in higher education: Student engagement in online learning. *Journal of Education for Business*, 84(2), 101-109.
- Silverman, D. (2020). Introducing Qualitative research. *Qualitative research*. London: Sage Publications Limited.
- Simonson, M., Zvacek, S. M. ve Smaldino, S. (2019). *Teaching and Learning at a Distance: Foundations of Distance Education* 7th Edition. North Carolina: Information Age Publishing.
- Tess, P. A. (2013). The role of social media in higher education classes (real and virtual)—A literature review. *Computers in human behavior*, 29(5), A60-A68.
- Thomas, D. R. (2003). *A general inductive approach for qualitative data analysis*. <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.462.5445&rep=rep1&type=pdf> [Erişim Tarihi: 18.03.2021]
- Trowler, V. (2010). Student engagement literature review. *The Higher Education Academy*, 11(1), 1-15.
- Uyguçgil, G. ve Demiray, U. (2015). Açık ve uzaktan eğitimde bir pazarlama iletişimi aracı olarak web siteleri ve sosyal medya. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 7-38.
- van Rooyen, A. (2015). Distance education accounting students' perceptions of social media integration. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 176, 444-450.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23(112).
- Yin, R. K. (2003). *Case study research: Design and methods*(3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

İnternet Kaynakları

http-1: <https://wearesocial.com/blog/2020/01/digital-2020-3-8-billion-people-use-social-media> [Erişim Tarihi: 05.03.2020]

http-20: <https://datareportal.com/> [Erişim Tarihi: 03.04.2021]

Yazarlar Hakkında

Arş. Gör. Fırat SÖSUNCU

Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Uzaktan Öğretim Bölümü'nde araştırma görevlisidir. Yüksek lisansını Anadolu Üniversitesi tamamlamıştır. Araştırma konuları arasında uzaktan eğitim, sosyal medya, yapay zekâ, görsel tasarım ve infografikler bulunmaktadır. Çalıştığı kurum olan Anadolu Üniversitesi'nde 8 yıllık görsel tasarım deneyimine sahiptir. Deneyimi süresince Üniversite'nin kurumsal tasarım çalışmalarında yer almıştır. Birçok ulusal ve uluslararası konferansta grafik tasarımcı olarak yer almıştır. Halen Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Sistemi'nde grafik tasarım görevini sürdürmekte olup, Açıköğretim Fakültesi, Uzaktan Eğitim bölümünde doktora öğrencisidir.

Arş. Gör. Fırat SÖSUNCU
Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi

Yunusemre Kampüsü, 26470 ESKİŞEHİR

İş Tel: 0 222 3350580 dahili:2582

Tel: 0 505 716 96 17

E-posta: fsosuncu@anadolu.edu.tr

Prof. Dr. T. Volkan YÜZER

Prof. Dr. T. Volkan Yüzer, Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Uzaktan Öğretim Bölümü'nde öğretim üyesidir. Doktorasını Anadolu Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Araştırma konuları arasında yeni iletişim teknolojileri, senkron ve asenkron öğrenme, uzaktan eğitim, e-öğrenme, çevrimiçi iletişim, kültürlerarası iletişim, etkileşimli öğrenme ve etkileşimli televizyon yer almaktadır. Alanında 25 yıllık bir deneyime sahiptir. Bu süre içerisinde iletişim, açık ve uzaktan öğrenme konularında birçok ders vermiş, yüksek lisans ve doktora tez danışmanlıkları yapmış, alanı ile ilgili projelere katılmış ve proje yürütücüsü olmuştur. Ayrıca, yurtiçi ve yurtdışı dergilerde editörlük ve hakemlik yapmış, yurtdışı kurumlarda proje hakemliği de yapmıştır. Halen Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE dergisinde Editörlük yapmaktadır. Verdiği dersler açık ve uzaktan öğrenme, iletişim bilimleri ve enformasyon iletişim teknolojileri konuları üzerinedir.

Prof. Dr. T. Volkan YÜZER
Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi
Yunusemre Kampüsü, 26470 ESKİŞEHİR
İş Tel: 0 222 3350580 dahili:2767
Tel: 0 535 2775758
E-posta: vyuzer@anadolu.edu.tr